

Vuoden 2026 alustava talousarviosuunnitelma

Talouspolitiikka

VALTIOVARAINMINISTERIÖN JULKAISUJA – 2025:X

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtiovarainministeriön julkaisu 2025:xx

Vuoden 2026 alustava talousarviosuunnitelma

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriö Helsinki 2025

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Valtiovarainministeriö

CC BY-NC 4.0

ISBN pdf: 978-952-123-xxx-xxx

ISSN pdf: xxxx-xxxx

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2025

Vuoden 2026 alustava talousarviosuunnitelma

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2025:x	Teema	Talouspolitiikka
Julkaisija	Valtiovarainministeriö	

Yhteisötekijä	EU-sihteeristö		
Kieli	suomi	Sivumäärä	27

Tiivistelmä

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 473/2013 (asetus alustavien talousarviosuunnitelmien seuranta ja arviointia sekä euroalueen jäsenvaltioiden liiallisen alijäämän tilanteen korjaamisen varmistamista koskevista yhteisistä säännöksistä) mukaisesti euroalueen jäsenvaltiot toimittavat 15. lokakuuta mennessä tulevaa vuotta koskevat alustavat talousarviosuunnitelmansa (Draft Budgetary Plan, DBP) EU:lle.

Alustavat talousarviosuunnitelmat kuuluvat syksyisin toteutettavaan koordinoituun valvontamenettelyyn. Alustava talousarviosuunnitelma pitää sisällään tiedot makrotalouden ennusteista ja oletuksista, julkisen talouden tavoitteista, tulo- ja menoennusteista politiikan pysyessä muuttumattomana, tulo- ja menotavoitteista, talousarvioesitykseen sisältyvistä päätösperäisistä toimenpiteistä, unionin kasvu- ja työllisyysstrategian tavoitteista ja maakohtaisista suosituksista sekä 10.10.2024 julkaistun ensimmäisen keskipitkän aikavälin suunnitelman ja alustavan talousarviosuunnitelman vertailusta sekä menetelmiä koskevan liitteen. Vuoden 2026 alustavan talousarviosuunnitelman pohjana toimivat hallituksen eduskunnalle antama vuoden 2026 valtion talousarvioesitys, joka perustuu pitkälti kevään 2025 kehyspäätökseen sekä vuoden 2025 lisätalousarvioihin.

Asiasanat talouspolitiikka, finanssipolitiikka, talousarviot, vakaus- ja kasvusopimus

ISBN PDF	978-952-123-xxx-xxx	ISSN PDF	1797-9714
-----------------	---------------------	-----------------	-----------

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-xxx-xxx-x>

Utkast till budgetplan 2026

Finansministeriets publikationer 2025:x		Tema	Finanspolitiken
Utgivare	Finansministeriet		

Utarbetad av	EU-sekretariatet		
Språk	finska	Sidantal	27

Referat

Medlemsstaterna i euroområdet tillställer i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013 (förordningen om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigerande av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet) EU sina utkast till budgetplaner för det kommande året (Draft Budgetary Plan, DBP) senast den 15 oktober.

Utkasten till budgetplaner ingår i EU:s samordnade tillsynsförfarande som genomförs varje höst. Utkastet till budgetplanen inkluderar uppgifter om makroekonomiska prognoser och antaganden, målen för den offentliga ekonomin, inkomst- och utgiftsprognoserna då politiken förblir oförändrad, inkomst- och utgiftsmålsättningarna, beslutsbaserade åtgärder som ingår i budgetpropositionen, målen i unionens tillväxt- och sysselsättningsstrategi och de landsspecifika rekommendationerna och utkastet till budgetplanen, samt Finlands första medelfristiga plan som publicerades den 10 oktober 2024 och en bilaga om metoder. Utkastet till budgetplanen för 2026 baserar sig på regeringens proposition om statsbudgeten för 2026 som till stora delar grundar sig på rambeslutet från våren 2025 och tilläggsbudgetarna för 2025.

Nyckelord finanspolitiken, budgetar, stabilitets- och tillväxtpakten

ISBN PDF	978-952-123-xxx-xxx	ISSN PDF	1797-9714
-----------------	---------------------	-----------------	-----------

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-xxx-xxx-x>

2026 Draft Budgetary Plan

Publications of the Ministry of Finance 2025:x	Subject	Economic Policy
Publisher	Ministry of Finance	

Group author	Secretariat for EU Affairs	Pages	27
Language	Finnish		

Abstract

Under Regulation (EU) No 473/2013 of the European Parliament and of the Council (regulation on common provisions for monitoring and assessing Draft Budgetary Plans and ensuring the correction of excessive deficit of the Member States in the euro area), euro area Member States are required to submit their Draft Budgetary Plans (DBPs) for the forthcoming year to the EU by 15 October.

The DBPs are part of the coordinated surveillance exercise, which takes place every autumn. The DBP contains the details of macroeconomic forecasts and assumptions, targets for general government finances, expenditure and revenue projections under the no-change scenario, expenditure and revenue targets, discretionary measures contained in the Budget proposal, the goals set out in the European Union's strategy for growth and jobs, and Country-Specific Recommendations, a comparison between the DBP as well as Finland's medium-term plan published 10 October 2024 and an appendix on methods. The 2026 Draft Budgetary Plan is based on the proposal for the 2026 Budget presented by the Government to Parliament, which is largely based on the spring 2025 spending limits decision and 2025 supplementary budgets.

Keywords economic policy, fiscal policy, budgets, Stability and Growth Pact

ISBN PDF	978-952-123-xxx-xxx	ISSN PDF	1797-9714
-----------------	---------------------	-----------------	-----------

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-xxx-xxx-x>

Sisältö

1	Suomen keskipitkän aikavälin suunnitelma	7
2	Kansallisen finanssipoliittisen lainsäädännön muuttaminen	9
3	EU:n kansallinen poikkeuslauseke on voimassa Suomessa vuosina 2025–2028 ...	12
4	Vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän osan noudattaminen	13
5	Alijäämä- ja velkakriteerien noudattaminen.....	16
6	Valtioneuvoston arvio edistymisestä kohti keskipitkän aikavälin tavoitetta	20
7	Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelma ja sen päivitykset.....	21
	Liitteet	23
	Maakohtaisiin suosituksiin vastaaminen.....	23
	Menetelmiä koskevat tiedot	27

Vuoden 2026 alustavassa talousarviosuunnitelmassa esitetään arvio Suomen julkisen talouden kehityksestä sekä finanssipoliittisten sääntöjen noudattamisesta.

1 Suomen keskipitkän aikavälin suunnitelma

EU:n uudet finanssipoliittiset säännöt tulivat voimaan 30.4.2024. Uudistuksessa vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osaa koskeva asetus 1466/97 korvattiin kokonaan uudella asetuksella 2024/1263¹ ja korjaavaa osaa koskevaan asetukseen 1467/97² sekä ns. budjettikehysdirektiiviin 2011/85³ tehtiin muutoksia.

Valtioneuvosto hyväksyi 10.10.2024 ensimmäisen uusien EU:n finanssipoliittisten sääntöjen mukaisen Suomen keskipitkän aikavälin (finanssipoliittis-rakenteellisen) suunnitelman⁴ (*Medium-Term Fiscal-Structural Plan, MTP*) ja sen sisältämän nettomenopolun vuosille 2025–2028, jotka neuvosto hyväksyi 21.1.2025.⁵ Neuvosto hyväksyi Suomelle kansallisen poikkeuslausekkeen aktivoinnin vuosille 2025–2028

-
- 1 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263 talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>.
 - 2 Neuvoston asetus (EU) 2024/1264 liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 muuttamisesta: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj>.
 - 3 Neuvoston direktiivi (EU) 2024/1265, jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin 2011/85/EU muuttamisesta: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj>.
 - 4 Suomen keskipitkän aikavälin suunnitelma 2025–2028 : Kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-864-4>.
 - 5 https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/2685c07d-ce5e-41aa-abb8-6ef14d0e72d9_en?filename=MTFSP_2025_FI.pdf

kasvavien puolustusmenojen⁶ perusteella. Alustavassa talousarviosuunnitelmassa arvioidaan paitsi nettomenopolun myös perussopimuksen alijäämä- ja velkakriteerien noudattamista huomioiden Suomelle myönnetty kansallinen poikkeuslauseke.

Kansallisesti on voimassa vielä talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annettu laki (869/2012, ns. finanssipoliittinen laki) ja sen sisältämä kansallinen finanssipoliittinen tavoite, rakenteelliselle rahoitusasemalle asetettava keskipitkän aikavälin tavoite (Medium-term Objective, MTO). Keskipitkän aikavälin tavoite on -0,5 % suhteessa BKT:hen julkisen talouden rakenteelliselle rahoitusasemalle, joka on se minimitaso, johon Suomi on finanssipoliittisessa sopimuksessa⁷ sitoutunut.

Uusissa EU:n finanssipoliittisissa säännöissä keskipitkän aikavälin tavoitteesta on luovuttu eikä sen saavuttamista tai sitä kohti edistymistä koskevaa arviota ole enää tarkoituksenmukaista tehdä vanhojen sääntöjen mukaisesti, toisin sanottuna rakenteellisen jäämän ja menosäännön tarkastelun kautta. Kansallisen finanssipoliittisen säännön noudattamisen arviointi, ml. valtioneuvoston arvio, perustuu neuvoston hyväksymän keskipitkän aikavälin suunnitelmaan sisältyvän nettomenopolun noudattamiseen.

6 Puolustusmenoilla tarkoitetaan ensisijaisesti julkisyhteisöjen tehtäväluokituksen (COFOG) luokkaa 2 (puolustus).

7 Sopimus talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta, ohjauksesta ja hallinnasta sekä laki julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista, joka on tullut voimaan 1.1.2013.

2 Kansallisen finanssipoliittisen lainsäädännön muuttaminen

Kansallista finanssipoliittista lainsäädäntöä ollaan uudistamassa.⁸ Hallituksen esitys julkisen talouden hoitoa koskevasta laista (uusi finanssipoliittinen laki) annetaan eduskunnalle lokakuussa 2025 ja se tulee voimaan budjettikehysdirektiivin edellyttämällä tavalla 1.1.2026.

Lainsäädännön uudistustyötä on tehty joulukuusta 2023 lähtien valtiovarainministeriön asettamassa työryhmässä. Luonnos hallituksen esityksestä uudeksi finanssipoliittiseksi laiksi sekä talouspolitiikan arviointineuvostosta annettavaksi laiksi on ollut lausuntokierroksella 27.6.2025–25.8.2025.

Budjettikehysdirektiivi edellyttää jäsenvaltioita säätämään kansallisesta finanssipoliittisesta säännöstä. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että uudessa finanssipoliittisessa laissa luovuttaisiin nykyisestä rakenteelliselle rahoitusasemalle asetettavasta keskipitkän aikavälin tavoitteesta (Medium-Term Objective, MTO).

Jatkossa valtioneuvosto asettaisi vaalikauden ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassa tavoitteen valtion- ja paikallishallinnonyhteenlasketulle nimelliselle rahoitusasemalle, ts. julkisyhteisöjen velkaa kerryttävien sektorien alijäämälle. Tavoite asetettaisiin vaalikauden viimeiselle vuodelle. Valtioneuvoston tulisi asettaa rahoitusasematavoite siten, että tavoitetaso täyttää EU-oikeudesta johtuvat vaatimukset (edistää perussopimuksen kolmen prosentin alijäämä- ja 60 prosentin velkaviitearvojen noudattamista sekä täyttää vähintään kansallisessa keskipitkän aikavälin suunnitelmassa asetetut sitoumukset, ts. noudattaa nettomenopolkua) ja että velkasuhde alenee kohti pitkän aikavälin kansallista velkasuhdetavoitetta, joksi ehdotetaan enintään 40 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

8 Finanssipoliittisten sääntöjen uudistamista valmisteleva säädösvalmisteluhanke: <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM118:00/2024>.

Finanssipoliittiseen sääntöön sisältyisi kolmiosainen korjausmekanismi. Korjausmekanismi käynnistyisi joko kansallisen itsenäisen finanssipolitiikan valvojan kokonaisarvion tai EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn kytkettyjen neuvoston Suomea koskevien toimien perusteella.

Jos itsenäisen finanssipolitiikan valvojan arvion mukaan rahoitusasematavoitetta ei tulla saavuttamaan vaalikauden aikana, turvamarginaalisäännöstä (valtion ja paikallishallinnon yhteenlaskettu alijäämä ei saa olla heikompi kuin 3 % bruttokansantuotteesta) rikotaan tai valtioneuvosto ei ole tehnyt vaalikauden ensimmäisessä JTS:ssä esittämiään toimenpiteitä, valtioneuvoston tulee tehdä päätös, jossa selostetaan toimenpiteet, joilla poikkeama korjataan, tai julkisesti selittää 2 kuukauden kuluessa, miksi se ei toimi itsenäisen valvojan kehottamalla tavalla.

Korjausmekanismin kahdessa muussa osassa, jotka linkittyvät liiallisen alijäämän menettelyn eri vaiheisiin, valtioneuvoston tulisi antaa eduskunnalle mittaluokaltaan neuvoston suosituksia vastaava korjaavia toimenpiteitä koskeva selonteko tai tiedonanto.

EU-lainsäädännön edellyttämänä kansallisena itsenäisenä finanssipolitiikan valvojana toimisi Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) sijasta jatkossa asiantuntijaneuvostomuotoinen talouspolitiikan arviointineuvosto. Vaatimus itsenäisistä finanssipolitiikan valvojista tuli pakolliseksi euromaille osana finanssipoliittista sopimusta vuonna 2012. EU:n finanssipoliittisten sääntöjen uudistuksessa itsenäisten finanssipolitiikan valvojien perustaminen tuli pakolliseksi kaikille EU:n jäsenvaltioille, itsenäisten finanssipolitiikan valvojien asemaa vahvistettiin ja niille osoitettiin uusia tehtäviä. Uusista itsenäisten finanssipolitiikan valvojien tehtävistä säädetään erityisesti budjettikehysdirektiiviin lisätyssä 8 a artiklassa. Voimassa olevan kansallisen finanssipoliittisen lain noudattamista nykyisin valvova Valtiontalouden tarkastusviraston sisällä toimiva ja sen johdosta itsenäinen finanssipolitiikan valvontayksikkö täyttää sinänsä budjettikehysdirektiivin finanssipolitiikan valvojalle asettamat institutionaaliset vaatimukset lukuun ottamatta budjettikehysdirektiivin 8 artiklan 3 kohtaa, jossa todetaan, että itsenäiset finanssipolitiikan instituutiot muodostuvat jäsenistä, jotka nimetään ja nimitetään avoimin menettelyin heidän julkiseen talouteen, makrotalouteen ja talousarviohallintoon liittyvän kokemuksensa ja pätevyytensä perusteella.

Samalla eduskunta on edellyttänyt kirjelmässään EK 75/2022 vp – K 25/2022 vp valtioneuvostoa selvittämään riippumattoman ulkoisen talous- ja finanssipolitiikan valvonta- ja arviointitehtävän tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä resurssien

yhdistämisen tarpeellisuutta ja ryhtymään asiassa tarvittaviin toimenpiteisiin. Myös valtioneuvosto pitää yhden itsenäisen valvojan mallia parhaana, erityisesti selkeyden sekä resurssien käytön näkökulmasta. Ottaen lisäksi huomioon direktiivin sanamuodot sekä valvojan tehtävän luonne korjausmekanismin käynnistämisessä, on perusteltua keskittää finanssipolitiikan valvojan tehtävät yhdelle asiantuntijaneuvostomuotoiselle toimijalle. Talouspolitiikan arviointineuvostosta säädettäisiin sen uuden valvontatehtävän vuoksi jatkossa asetuksen sijasta lailla.

3 EU:n kansallinen poikkeuslauseke on voimassa Suomessa vuosina 2025–2028

Vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osaa koskevan asetuksen (2024/1263) 26 artiklan mukaan jäsenvaltio voi pyytää neuvostoa aktivoimaan kansallisen poikkeuslausekkeen, mikäli poikkeuksellisilla olosuhteilla, joihin jäsenvaltio ei voi vaikuttaa, on merkittävä vaikutus jäsenvaltion julkiseen talouteen. Kansallisen poikkeuslausekkeen ollessa voimassa jäsenvaltio voi poiketa neuvoston asettamalta nettomenopolulta tietyin edellytyksin. Jos poikkeukselliset olosuhteet jatkuvat, neuvosto voi asianomaisen jäsenvaltion pyynnöstä ja komission suosituksesta pidentää poikkeuslausekkeen voimassaoloa enintään yhdellä vuodella kerrallaan.

Komissio julkaisi 19.3.2025 tiedonannon, jossa se ehdottaa koordinoitua kansallisen poikkeuslausekkeen aktivointia halukkaiden jäsenvaltioiden toimesta, koska Euroopan on nopeasti kasvatettava puolustuskyvykkyytään johtuen epävarmemmaksi muuttuneesta geopoliittisesta tilanteesta sekä Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainassa sekä sen tuottamasta turvallisuushasta Euroopan ja maailman turvallisuudelle. Kansallisella poikkeuslausekkeella mahdollistettaisiin jäsenvaltioille väliaikainen poikkeaminen neuvoston hyväksymältä nettomenopolulta tai korjaavalta nettomenopolulta, jos jäsenvaltio on liiallisen alijäämän menettelyssä. Lisäksi komissio ja neuvosto voivat olla päättämättä liiallisen alijäämän olemassaolosta, jos kansallinen poikkeuslauseke on aktivoitu puolustuksen perusteella ja jos 3 prosentin viitearvon ylitys selittyy puolustusmenojen kasvulla. Päätettäessä liiallisen alijäämän menettelyn aloittamisesta myös julkisen talouden kestävyysliittävät riskit tulee ottaa huomioon. Poikkeuslausekkeen jousto rajataan soveltamisalaltaan puolustusinvestointeihin ja -menoihin ja sen enimmäismääräksi on ilmoitettu 1,5 prosenttia bruttokansantuotteesta vuosittain. Viitevuosi puolustusmenojen kasvulle olisi 2021. Tarkastelussa olisi puolustusmenojen kokonaismäärän kasvu, mukaan lukien sekä investoinnit että juoksevat menot.

Suomi haki 30.4.2025 kansallisen poikkeuslausekkeen aktivointia kasvaneiden puolustusmenojen johdosta osana neuvoston käynnistämää koordinoitua aktivointia perustuen kiireiseen tarpeeseen kasvattaa puolustusinvestointeja, muuttuneeseen turvallisuusympäristöön sekä sen aiheuttamiin laajoihin negatiivisiin taloudellisiin vaikutuksiin. Neuvosto hyväksyi 8.7.2025 kansallisen poikkeuslausekkeen aktivoinnin vuosille 2025–2028 Suomelle⁹ ja 14 muulle jäsenvaltiolle.

9 <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2025/3966/oj>

4 Vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän osan noudattaminen

Suomi on vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevässä osassa¹⁰ ja sitä koskevat uudistuneen ennaltaehkäisevän osan mukaiset vaatimukset, joita ovat neuvoston hyväksymän nettomenopolun noudattaminen sekä mahdollisen sopeutuskauden pidennyksen pohjana toimineiden investointien ja uudistusten edistäminen.

Neuvoston 21.1.2025 hyväksymän nettomenopolun noudattamisen arvioinnissa huomioidaan neuvoston 8.7.2025 hyväksymä kansallinen poikkeuslauseke kasva-
neiden puolustusmenojen perusteella.

Vuoden 2024 osalta neuvoston heinäkuussa 2023 hyväksymissä maakohtaisissa suosituksissa suositeltiin varmistamaan finanssipolitiikan maltillisuus erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen nimelliskasvu v. 2024 enintään 2,2 prosenttiin. Neuvoston hyväksymässä nettomenopolussa nettomenojen kasvu v. 2024 oli korkeintaan 3,7 %. Riippumattoman ennusteen mukaan nettomenojen kasvu v. 2024 oli 3,5 %, joten valtiovarainministeriön arvion mukaan Suomi noudatti v. 2024 siltä edellytettyä nettomenojen kasvun rajoittamista, minkä komissio myös totesi keväällä arviossaan nettomenopolun noudattamisesta vuositasona sekä kumulatiivisesti vuosina 2024 ja 2025.

Neuvoston hyväksymän nettomenopolun mukainen suurin sallittu nettomenojen kasvu v. 2025 on 1,6 %. Neuvoston puolustuspoikkeuslauseketta koskevan päätöksen mukaan nettomenot saavat kasvaa turvalausekkeiden poisto huomioiden 2,6 %. Puolustuspoikkeuslauseketta koskevan päätöksen mukaan ylitys on perusteltava puolustusmenojen kasvulla. Puolustusmenojen kasvu vahvistetaan toteumatietojen perusteella keväällä 2026. Nettomenojen kasvu on valtiovarainministeriön kansantalousosaston riippumattoman ennusteen mukaan 1,3 % vuonna 2025, mikä tarkoittaa, että nettomenopolkuun muodostuu -0,2 prosenttiyksikön poikkeama (kumulatiivisesti -0,3 MTP:n ensimmäisestä vuodesta 2024 alkaen), kuten

10 Maan sanotaan olevan ennaltaehkäisevässä osassa silloin, kun se ei ole kummankaan kriteerin perusteella käynnistettävässä liiallisen alijäämän menettelyssä. Ennaltaehkäisevästä osasta säädetään asetuksella 2024/1263.

nähdään taulukosta 2. Ottaen huomioon tämänhetkinen arvio puolustusmenojen kasvusta v. 2025 verrattuna vuoteen 2021 (1,0 prosenttiyksikköä bruttokansantuotteesta) valtiovarainministeriön arvio on, että Suomi noudattaa nettomenopolkuaan v. 2025, mutta arvio vahvistetaan keväällä 2026 toteumatietojen perusteella.

Taulukko 1. Nettomenojen kehitys, % BKT:sta

	2024	2025	2026
Neuvoston hyväksymä nettomenopolku	–	1,6	1,9
Turvalausekkeiden poiston huomioiva nettomenojen suurin sallittu kasvu ¹¹	–	2,6	2,7
Nettomenot	3,5	1,3	1,8

Neuvoston hyväksymän nettomenopolun mukainen suurin sallittu nettomenojen kasvu v. 2026 on 1,9 %. Neuvoston puolustuspoikkeuslauseketta koskevan päätöksen mukaan nettomenot saavat kasvaa 2,7 %, mutta puolustusmenojen kasvu vahvistetaan toteumatietojen perusteella keväällä 2027. Taulukossa 1 esitetyn valtiovarainministeriön kansantalousosaston riippumattoman ennusteen mukaan nettomenot kasvavat 1,8 % v. 2026, mikä tarkoittaa, että nettomenopolkuun muodostuu -0,1 % poikkeama (kumulatiivisesti 2024–2026 -0,4), kuten nähdään taulukosta 2. Ottaen huomioon tämänhetkinen arvio puolustusmenojen tason kasvusta v. 2026 verrattuna vuoteen 2021, 0,9 prosenttiyksikköä bruttokansantuotteesta, valtiovarainministeriön arvio on, että Suomi noudattaa nettomenopolkua v. 2026, mutta arvio tarkentuu ennen lopullista arviointia keväällä 2027.

11 <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2025/3966/oj>

Taulukko 2. Valvontatileille kirjattavat poikkeamat nettomenopolusta, % BKT:sta

	2025	2026
Valvontatili		
Vuosittainen poikkeama	-0,2	-0,1
Kumulatiivinen poikkeama	-0,3	-0,4
Laajennettu valvontatili		
Poikkeama poikkeuslausekkeen sallimista nettomenoista	-1,8	-2,1

Valvontatili on ennaltaehkäisevään osaan kuuluva elementti, jolla seurataan jäsenvaltiokohtaisesti havaittuja poikkeamia neuvoston asettamalta nettomenopolulta. Nettomenopolun ylittäminen kirjataan valvontatilille positiivisena ja alittaminen negatiivisena. Laajennetulle valvontatilille kirjataan suurin mahdollinen poikkeama huomioiden jäsenvaltioiden kansallisen poikkeuslausekkeen mahdollistama poikkeama nettomenopolulta puolustusmenojen osalta vuosina 2025–2028.

5 Alijäämä- ja velkakriteerien noudattaminen

Alijäämäkriteeri

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 126 artiklan kohdan 2 mukaan komissio valvoo jäsenvaltioiden talousarvion tilanteen ja julkisen velan määrän kehitystä vakavien virheiden tunnistamiseksi. Se tarkastelee erityisesti talousarviota koskevan kurinalaisuuden noudattamista seuraavilla kahdella arviointiperusteella:

- a) ylittääkö ennakoitun tai toteutuneen julkistalouden alijäämän osuus bruttokansantuotteesta viitearvon, paitsi
 - jos tämä osuus on pienentynyt merkittävästi ja jatkuvasti tasolle, joka on lähellä viitearvoa, taikka
 - jos viitearvon ylittäminen on vain poikkeuksellista ja väliaikaista ja osuus pysyy lähellä viitearvoa;

- b) ylittääkö julkisen velan osuus bruttokansantuotteesta viitearvon, ottamatta lukuun tapauksia, joissa tämä osuus pienenee riittävästi ja lähestyy riittävän nopeasti viitearvoa.

Viitearvon ylitystä on yleensä pidetty vähäisenä alijäämän ollessa korkeintaan 3,5 % BKT:sta¹². Korjaavaa osaa koskevan asetuksen (1467/97) 2 artiklan¹³ mukaan viitearvon ylitys on poikkeuksellista, jos se johtuu euroalueen tai koko unionin talouden vakavasta taantumasta tai poikkeuksellisista olosuhteista, joiden olemassaolo

12 Esimerkiksi Luxemburg vuonna 2010.

13 Korjaavaa osaa koskevan asetuksen (1467/97) 2 artiklan kohta 1: Julkistalouden viitearvon ylittävää alijäämää pidetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä ”perussopimus”, 126 artiklan 2 kohdan a alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettuna poikkeuksellisena ylittämisenä, jos se on seurausta neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 25 artiklan mukaisesti toteamasta euroalueen tai koko unionin talouden vakavasta taantumasta tai kyseisen asetuksen 26 artiklan mukaisista poikkeuksellisista olosuhteista, joihin hallitus ei voi vaikuttaa ja joilla on merkittävä vaikutus asianomaisen jäsenvaltion julkiseen talouteen. Viitearvon ylittävää alijäämää on lisäksi pidettävä väliaikaisena, jos komission ennusteet julkistalouden kehityksestä osoittavat, että alijäämä ei enää ylitä viitearvoa ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen talouden vakavan taantumien tai poikkeuksellisten olosuhteiden päätyttyä.

on todettu ennaltaehkäisevää osaa koskevan asetuksen (2024/1263) 25 tai 26 artiklan mukaisesti. Viitearvon ylitys on väliaikainen korjaavaa osaa koskevan asetuksen (1467/97) 2 artiklan mukaan, jos komission ennusteet julkistalouden kehityksestä osoittavat, että alijäämä ei enää ylitä viitearvoa talouden vakavan taantuman tai poikkeuksellisten olosuhteiden päätyttyä.

Kansallisen poikkeuslausekkeen voimassaololla on vaikutuksia liiallisen alijäämän olemassaolon arviointiin. Komissio ja neuvosto voivat olla päättämättä liiallisen alijäämän olemassaolosta, jos kansallinen poikkeuslauseke on aktivoitu puolustuksen perusteella ja jos 3 prosentin viitearvon ylitys selittyy puolustusmenojen kasvulla. Komission 4.6.2025 julkaisemassa SEUT 126 artiklan 3 kohdan mukaisessa raportissa¹⁴ komissio arvioi, että Suomen alijäämä ylittää viitearvon ja ylitys ei ole väliaikainen. Komissio arvioi, että viitearvon ylitys vuosina 2025 ja 2026 selittyy kokonaan kasvaneilla puolustusmenoilla ja ilman niitä alijäämä jäisi viitearvon alle. Näin ollen komissio ja neuvosto voivat olla päättämättä liiallisen alijäämän olemassaolosta.

Viimeisimmän tilastotiedon mukaan julkisyhteisöjen rahoitusasema suhteessa BKT:hen oli -4,5 % v. 2024. Valtiovarainministeriön kansantalousosaston riippumattoman ennusteen mukaan julkisen talouden rahoitusasema on kuluvana vuonna -4,3 prosenttia BKT:sta. Alijäämän heikkeneminen komission keväällä ennustamasta 3,7 prosentista johtuu odotettua pienemmistä verotuloarvioista, jotka johtuvat ennustettua heikommasta verokertymästä vuonna 2025 sekä odotettua heikommasta kokonaistaloudellisesta kehityksestä. Riippumattoman ennusteen mukaan vuoden 2026 rahoitusasema on -3,6 % BKT:sta ja vuonna 2027 se on -3,4 % BKT:sta.

Puolustusinvestointien ja niiden toimitusten ajoitukseen liittyvät piikit menojen kehityksessä kohdistuvat erityisesti vuosille 2025 ja 2027. Merkittävimmät puolustusinvestoinnit liittyvät F35- ja Laivue 2020 -hankintoihin.

Vuonna 2025 poikkeuslausekkeen mukaiset puolustusmenot kasvavat valtiovarainministeriön kansantalousosaston itsenäisen ennusteen arvion mukaan yhden prosenttiyksikön vuodesta 2021. Näin ollen viitearvon ylitys ei ole selitettävissä puolustusmenojen kasvulla. Valtiovarainministeriön arvion mukaan on olemassa riski, että Suomen kohdalla käynnistetään liiallisen alijäämän menettely, erityisesti jos kevään 2026 tilastotiedot vahvistavat ennusteen.

14 https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/902a2505-edb3-4c0a-8200-e0b1ec567c04_en?filename=COM_2025_615_1_EN_ACT_part1_v3.pdf

Vuonna 2026 poikkeuslausekkeen mukaiset puolustusmenot kasvavat valtiovarainministeriön itsenäisen ennusteen mukaan 0,9 prosenttiyksikköä verrattuna vuoteen 2021. Valtiovarainministeriön arvion mukaan viitearvon ylitys v. 2026 selittyy kokonaan kasvaneilla puolustusmenoilla.

Hallitus päätti syksyllä 2025 julkisen talouden velan kertymistä vähentävistä noin 1 miljardin euron uusista sopeutustoimista vuoden 2027 tasolla. Osa toimista tulee voimaan jo vuonna 2026.

Asetuksen (1467/97) 2 artiklan 3b kohdan mukaisesti arvioitaessa alijäämäkriteerin täyttymistä tulee myös huomioida nettomenopolun noudattaminen.¹⁵ Kuten luvussa 3 todetaan, Suomi noudattaa vuosina 2025 ja 2026 neuvoston hyväksymää nettomenopolkua.

Korjaavaa osaa koskevan asetuksen (1467/97) 2 artiklan 4 kohdassa säädetään, että neuvosto ja komissio voivat ottaa merkitykselliset tekijät huomioon liiallisen alijäämän olemassaoloa koskevaan päätökseen johtavissa vaiheissa, mutta ainoastaan silloin, kun a) julkinen velka suhteessa BKT:hen ei ylitä 60 prosentin viitearvoa tai b) julkisen velan ylittäessä 60 prosenttia, alijäämä pysyy lähellä viitearvoa ja viitearvon ylittyminen on väliaikaista. Suomi ei täytä näitä kriteerejä.

Velkakriteeri

Uudistuneiden sääntöjen mukaan jäsenvaltiot, joissa julkinen velka ylittää 60 % viitearvon, voivat joutua velkakriteerin rikkoutumisen perusteella käynnistettävään liiallisen alijäämän menettelyyn (ns. velka-EDP) todetun nettomenopolusta poikkeamisen johdosta. Kun jäsenvaltioiden suunnitelmien ensimmäinen vuosi on 2025, velkakriteerin noudattamista uusien sääntöjen perusteella voidaan arvioida ensimmäisen kerran keväällä 2026 koskien vuotta 2025, jolloin voisivat käynnistyä ensimmäiset uuden säännösten mukaiset velka-EDP:t.

Komissio arvioi SEUT 126 artiklan 3 kohdan mukaisessa raportissaan velkakriteerin täyttymistä, kun jäsenvaltion valvontatilille merkityt poikkeamat nettomenopolulta ylittävät joko vuosittain 0,3 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen tai kumulatiivisesti 0,6 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

15 Julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusaseman kehittyminen, mukaan lukien erityisesti toteutuneen neuvoston asettamalta nettomenopolulta poikkeamisen laajuus valvontatilin perusteella vuosittain ja kumulatiivisesti

Suomen julkisyhteisöjen velkasuhde oli 82,1 % suhteessa BKT:hen v. 2024. Riippumattoman ennusteen mukaan velkasuhde nousee 86,9 prosenttiin v. 2025. Riippumattoman ennusteen mukaan velkasuhde nousee 88,5 prosenttiin v. 2026 ja vakautuu 88,6 prosenttiin v. 2027 hallitusohjelman tavoitteen mukaisesti.

Valtiovarainministeriön arvio nettomenopolun noudattamisesta esitettiin luvussa 3.

6 Valtioneuvoston arvio edistymisestä kohti keskipitkän aikavälin tavoitetta

Valtioneuvoston arvion mukaan Suomi on noudattanut keskipitkän aikavälin tavoitteen korvanneiden uusien EU:n finanssipoliittisten sääntöjen mukaisesti neuvoston hyväksymän keskipitkän aikavälin suunnitelman sisältämää nettomenopolkua v. 2024. Näin ollen valtioneuvosto katsoo edistymisen kohti keskipitkän aikavälin tavoitetta vastanneen myös kansallisessa lainsäädännössä edellytettyä.

Finanssipoliittisen lain (869/2012) 3 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto ryhtyy tarpeellisiksi katsomiinsa julkisen talouden vakautta ja kestävyyttä korjaaviin toimenpiteisiin, jos julkisen talouden rakenteellisessa rahoitusasemassa sen arvion mukaan on keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamista vaarantava merkittävä poikkeama. Valtioneuvosto arvioi asiaa julkisen talouden tilaa koskevan seurannan ja kokonaisarvioinnin yhteydessä tai Euroopan unionin neuvoston kiinnitettyä asiaan huomiota Suomen edistymisraportista antamassaan lausunnossa.

7 Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelma ja sen päivitykset

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelma (RRP) hyväksyttiin valtioneuvostossa 27.5.2021.

Komissio antoi arvionsa Suomen suunnitelmasta sekä ehdotuksen neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi liittyen Suomen suunnitelmaan 4.10.2021. Suunnitelma hyväksyttiin neuvostossa 29.10.2021.

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaa päivitettiin 30.4.2025 neljännen kerran ja päivitys hyväksyttiin neuvostossa 18.7.2025. Päivitys kohdistui viiteen (5) toimenpiteeseen, joissa tavoitteiden tai välitavoitteiden saavuttaminen ennen vuoden 2026 loppua oli epävarmaa.

Taulukko 3. Elpymis- ja palautumisvälineen (RRF) vaikutus ennusteisiin – avustukset

Tulot RRF-avustuksista (% suhteessa BKT:hen)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
RRF avustukset, jotka sisältyvät tuloennusteisiin	–	0,01	0,05	0,07	0,21	0,20	0,13
RRF avustusten maksatukset EU:lta	–	0,00	0,10	0,08	0,21	0,17	0,20
RRF-avustuksilla rahoitetut menot (% suhteessa BKT:hen)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Palkansaajakorvaukset D.1	–	0,00	0,02	0,01	0,03	0,03	0,02
Väli tuotekäyttö P.2	–	0,00	0,01	0,02	0,03	0,03	0,02
Sotu-maksut D.62+D.632	–	–	–	–	–	–	–
Korkomenot D.41	–	–	–	–	–	–	–
Tukipalkkiot D.3	–	0,00	0,01	0,02	0,03	0,03	0,02
Muut tulonsiirrot D.7	–	–	–	–	–	–	–
MENOT YHTEENSÄ	–	0,01	0,05	0,07	0,21	0,20	0,13
Kiinteän pääoman bruttomuodostus P.51g	–	0,00	0,00	0,00	0,04	0,04	0,02
Pääoman siirrot D.9	–	0,00	0,01	0,01	0,09	0,07	0,05
Investoinnit ja pääomansiirrot yhteensä	–	0,00	0,01	0,02	0,13	0,11	0,07

Liitteet

Maakohtaisiin suosituksiin vastaaminen

Neuvoston heinäkuussa 2023 hyväksymissä maakohtaisissa suosituksissa Suomelle annettiin julkista taloutta koskien ohjeeksi: "toteuttaa vuosina 2023 ja 2024 toimia, joilla se purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024; jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, varmistaa, että tällaiset tukitoimenpiteet kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät; varmistaa finanssipolitiikan maltillisuus erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen nimelliskasvun v. 2024 enintään 2,2 prosenttiin; jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa tukivälineen avustusten ja muiden unionin varojen tuloksellinen käyttö erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi; noudattaa vuoden 2024 jälkeen edelleen asteittaiseen ja kestävään vakauttamiseen tähtäävää julkisen talouden keskipitkän aikavälin strategiaa yhdistettynä investointeihin ja uudistuksiin, joilla edistetään voimakkaampaa kestävä kasvua, jotta saavutetaan maltillinen julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema; viedä eteenpäin sosiaaliturvajärjestelmän uudistusta, jotta lisätään sosiaalietuusjärjestelmän tehokkuutta, mikä parantaisi työnteon kannustimia ja myös tukisi julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä".

Kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen kasvu ylitti neuvoston suosittelman 2,2 % kasvun v. 2024. Suosituksen mukaisesti julkisen talouden menojen kasvua kuitenkin rajoitettiin v. 2024. Merkittävimmät toimet koskivat muun muassa asumisen tukiin liittyvää kokonaisuutta, työttömyysturvan muutoksia, etuuksien indeksikorotusten jäädyttämistä, väylähankkeiden rahoitustason alentamista ja kehitysyhteistyön rahoituksen vähentämistä. Valtiovarainministeriön arvion mukaan nettomääräisten perusmenojen kasvusta annetusta suosituksesta poiketaan v. 2024, mutta menojen kasvua on hillitty syksyn 2023 jälkeen, kuten euroryhmä julkilausumassaan kehotti.

Hallitus toteuttaa kautensa aikana mittavan kertaluonteisen 4 mrd. euron investiohjelman, josta merkittävä osa kohdistetaan tukemaan talouskasvua, infrastruktuurihankkeita ja rautatieliikennettä. Lisäksi investointipaketista kohdistetaan varoja Puhtaan energian Suomi -kärkihankkeisiin, sosiaali- ja terveystalouden

vaikuttavuusinvestointeihin ja hoitojonojen purkuun sekä elinkeinopoliittisiin kohteisiin. Investointipaketin odotetaan edistävän vihreää siirtymää, alueiden kilpailukykyä, energiaomavaraisuutta ja rautatieverkoston nykyaikaistamista. Samalla investointipaketti ylläpitää julkisia investointeja ja edesauttaa kestävästä talouskasvusta tilanteessa, jossa julkisen talouden menojen kasvua yritetään rajoittaa.

Neuvoston heinäkuussa 2024 hyväksymissä maakohtaisissa suosituksissa vuosien 2024 ja 2025 osalta suositetaan, että Suomi:

- i) toimittaa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman oikeaan aikaan; uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia noudattaen rajoittaa nettomenojen kasvun v. 2025 tasolle, jolla julkinen velka saadaan uskottavasti lasku-uralle keskipitkällä aikavälillä ja jolla julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen saadaan supistettua alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon; vie eteenpäin sosiaaliturvajärjestelmän uudistusta, jotta sosiaalietuusjärjestelmän tehokkuus lisääntyy, mikä parantaisi työnteon kannustimia ja tukisi julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä;
- ii) puuttuu ilmeneviin viivästyksiin, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun nopea ja tulokellinen täytäntöönpano voi jatkua, varmistaen näin, että uudistukset ja investoinnit saadaan päätökseen viimeistään elokuussa 2026; nopeuttaa koheesipolitiikan ohjelmien täytäntöönpanoa; jatkaa väliarvioinnin yhteydessä keskittymistä sovittuihin toimintalinjoihin ottaen samalla huomioon Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä koskevan aloitteen tarjoamat mahdollisuudet kilpailukykyyn parantamiseen;
- iii) puuttuu työvoimapulaan ja osaamisvajaseen työvoiman uudelleen- ja täydennyskoulutuksella ja laajentamalla korkea-asteen koulutuksen tarjontaa erityisesti opintoaloilla, joille työmarkkinoilla on eniten kysyntää; varmistaa, että sosiaali- ja terveystalouden uudistuksella parannetaan palvelujen saatavuutta ja tarjontaa ja puututaan tehostomuuksiin.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan julkista taloutta koskevan maakohtaisen suosituksen noudattamista arvioitaessa on huomioitava:

Hallitusohjelmassa päätettyjen toimien lisäksi hallitus päätti 16.4.2024 lisätoimista, jotka vahvistavat julkista taloutta noin 3 miljardilla eurolla finanssipoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Euromääräisesti suurimpia yksittäisiä säästötoimenpiteitä ovat valtionhallinnon toimintamenojen supistaminen, kuntien tehtävien ja

velvoitteiden purkaminen sekä ammatillisen koulutuksen rahoituksen vähentäminen. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvua hillitään ja työvoimapulasta kärsivien hyvinvointialueiden edellytyksiä järjestää lakisääteiset palvelut parannetaan. Toimista merkittävimpiä ovat iäkkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen laskeminen, perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon hoitotakuun kiristysten purku (palauttaen hoitotakuun vuoden 2022 mukaiseen tilaan), asiakasmaksujen korotus sekä joidenkin sosiaalihuollon ja erikoissairaanhoidon palveluiden rajaaminen julkisen palvelutuotannon ulkopuolelle.

Verotoimista merkittävimpiä ovat yleisen arvonlisä- ja vakuutusmaksuverokannan korotus 25,5 prosenttiin, eläketulon verotuksen kiristäminen, kotitalousvähennyksen supistaminen sekä haitta- ja terveysverojen kuten makeisten arvonlisäverokannan ja tupakkaveron korotus.

Lisäksi hallitus päätti uusista kasvutoimista, joilla pyritään kääntämään heikentyneitä kasvu- ja investointinäkymää. Näihin kuuluu esimerkiksi suurten puhtaan siirtymän investointien verohyvityksen käyttöönotto. Osana kasvupakettia hallitus myös vahvistaa valtion pääomasijoitusyhtiön Tesi-konsernin mahdollisuuksia edistää investointeja allakoimalla sille valtion sijoitusomaisuutta uudelleen yhteensä 300 milj. eurolla suoria sijoituksia varten. Tuottavuuskasvua tuetaan myös esimerkiksi T&K-rahoituslain mukaisilla lisäpanostuksilla tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Vuosien 2025 ja 2026 osalta neuvosto suosittaa, että Suomi toteuttaa toimia, joilla se:

- 1) kasvattaa yleisesti puolustus- ja turvallisuusmenoja ja puolustusvalmiutta varmistuen samalla velkakestävyyden 6 päivänä maaliskuuta 2025 annettuja Eurooppa-neuvoston päätelmiä noudattaen; pitäytyy neuvoston 21 päivänä tammikuuta 2025 suosittamissa nettomenojen enimmäiskasvuprosenteissa, mutta hyödyntää niitä poikkeamia, jotka on kansallisen poikkeuslausekkeen nojalla sallittu puolustusmenojen kasvun vuoksi; toteuttaa neuvoston 21 päivänä tammikuuta 2025 suosittaman pidennetyn sopeutuskauden perustana olevan uudistusten ja investointien kokonaisuuden; parantaa julkisen varainkäytön tehokkuutta ottamalla huomioon menokartoitusten tulokset; vie eteenpäin sosiaaliturvajärjestelmän uudistusta niin, että se lisää etuusjärjestelmän tehokkuutta, parantaa työnteon kannustimia ja tukee julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyttä ottaen samalla huomioon haavoittuvien väestöryhmien tarpeet;

- 2) varmistaa elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisen täytäntöönpanon ottaen huomioon määräajat, joita uudistuksiin ja investointeihin asetuksen (EU) 2021/241 nojalla sovelletaan, jotta ne saadaan ajoissa päätökseen; nopeuttaa koheesio politiikan ohjelmien (EAKR, JTF ja ESR+) toteuttamista hyödyntäen tarvittaessa väliarvioinnin tarjoamia mahdollisuuksia; parantaakseen kilpailukykyä hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla EU:n välineitä, InvestEU-ohjelman ja Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen tarjoamat mahdollisuudet mukaan lukien;
- 3) pyrkii saavuttamaan 4 prosentin T&K-tavoitteen vuoteen 2030 mennessä ja parantaa innovaatioiden kaupallistamista i) tehostamalla yritysten ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä elinkeinoelämän ja korkeakoulujen yhteisillä hankkeilla ja ii) parantamalla tutkijoiden yrittäjäystaitoja ja tukemista;
- 4) vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista edistämällä julkisia ja yksityisiä investointeja teollisuuden ja liikenteen vähähiilistämiseen, myös sähköistämisen avulla, sekä vihreiden teknologioiden kehittämiseen, kiertotalousratkaisut mukaan lukien;
- 5) vahvistaa kaikille kohderyhmille suunnattua aktiivista työvoimapolitiikkaa ja puuttuu osaamisvajeeseen työvoiman uudelleen- ja täydennyskoulutuksella ja laajentamalla erityisesti sellaiseen osaamiseen tähtäävää korkea-asteen koulutuksen tarjontaa, jolle työmarkkinoilla on eniten kysyntää; varmistaa, että sosiaali- ja terveystalouden uudistuksella: i) parannetaan sosiaali- ja terveystalouden tuottamista, kustannustehokkuutta ja saatavuutta, pitkäaikaishoito mukaan lukien, ja ii) puututaan tehottomuuksiin.

Syksyn 2025 budjettiriihessä hallitus on päättänyt julkisen talouden velan kertymistä vähentävistä noin 1 miljardin euron uusista sopeutustoimista vuoden 2027 tasolla. Osa toimista tulee voimaan jo vuonna 2026. Merkittävimmät yksittäiset toimet ovat valtion takaamien ARA-lainojen valtuuksien vähentäminen, joidenkin yritystukien leikkaaminen sekä tupakan, alkoholin ja nikotiinivalmisteiden sekä jätteiden verotukseen liittyvät korotukset. Tutkimus- ja kehitysrahoituksessa tavoitellaan yhä yhteistä parlamentaarista linjausta, eli 1,2 prosentin osuutta bruttokansantuotteesta vuonna 2030. Lisäksi budjettiesitys sisältää puolustusmateriaalihankintoihin 6 miljardin euron tilausvaltuudet. Se moninkertaistaa vuoden 2025 tilausvaltuuden, joka on 0,4 miljardia euroa. Näiden toimien ohella tehdään Valtion asuntorahaston jäljellä olevan kassan kertaluonteinen tuloutus budjettiin, joka pienentää vuoden 2026 alijäämää.

Vastaamista rakenteellisiin suosituksiin on käsitelty Suomen ensimmäisessä keskipitkän aikavälin suunnitelmassa sekä julkisen talouden suunnitelman liitteessä esitetystä kevään 2025 edistymisraportista.

Kevään edistymisraportissa esitetyn valtiovarainministeriön arvion mukaan Suomi on noudattanut neuvoston hyväksymää nettomenopolkua ja laajasti ottaen saamiaan finanssipoliittisia suosituksia v. 2024 ja edistynyt näin ollen kohti keskipitkän aikavälin tavoitetta EU:n finanssipoliittisen lainsäädännön tarkoittamalla tavalla.

Menetelmiä koskevat tiedot

Makroennuste perustuu asiantuntijäkemyksiin, valtiovarainministeriön DSGE-malliin (ks. esim. Taloudellinen katsaus, syksy 2017, s.17), lyhyen ajan faktorimalliin, sekä partiaalimalleihin. Julkisen talouden ennuste perustuu mm. lyhyen aikavälin makroennusteeseen sekä keskipitkän aikavälin laskelmiin, talousarvioesityksiin, kehyspäätöksiin, veropohjaennusteisiin ja veroperustemuutoksiin sekä niistä johdettuihin yksityiskohtaisiin verotuloarvioihin, kuntatalousohjelmaan ja päätöksiin sosiaaliturvamaksuista ja -etuuksista.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Snellmaninkatu 1 A
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 0295 160 01
vm.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN XXX-XXX-XXX- (pdf)

Lokakuu 2025